

26.3.2025

KaivNro 2763

Tukes 6054/10.03.06/2022

**PÄÄTÖS KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN
TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISESTA**

Kaivospiirin haltija

SMA Mineral Oy
y-tunnus: 1572824-8
Tornio
Suomi

Yhteystiedot:

SMA Mineral Oy
Selleenkatu 281
95450 Tornio
puh. +358 16 215 3200

Lisätietoja antaa:

Krister Backlund, puh. +358 40 076 46 80

Kaivospiiri

Kalkkima (KaivNro 2763). Kalkkimaan kaivospiiritoimitus on valmistunut 19.9.1984 ja kaivosoikeus on alkanut 30.11.1984 annetulla kaivoskirjalla 2763/1a.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto muistuttaa, että kaivospiirioikeuden johdosta Kalkkimaan kaivospiirin toimintaan sovelletaan kaivoslain 2011 nojalla, mitä kaivoslain 2011 18 §:ssä säädetään.

Kaivostoiminnassa on huomioitava, ettei kaivoslain 18 §:n nojalla louhinnassa ja hyödyntämisessä saa tapahtua kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta. Kaivosviranomaisen on lisäksi kaivoslain 52 §:n nojalla annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset tarvittaessa toimenpiteistä, ettei kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä vaaranneta tai vaikeuteta.

Sijainti

Tornio (kaivospiirin kartta on esitetty liitteessä 1)

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) antaa SMA Mineral Oy:lle päätöksen kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta koskien Kalkkimaa-kaivospiiriä (KaivNro 2763).

Perustelut: Kaivoslaki 52 §, 62 §, 125 § ja 181 §

Peruste määräysten tarkistamiselle

Tukes viittaa Kalkkimaan kaivospiirille 14.9.2017 annettuun uuteen lupamääräykseen 1:

Lupamääräykset tarkistetaan 1.6.2022. Tarkistusväliä voidaan aikaistaa, jos kaivospiirin toiminnassa tapahtuu tai havaitaan (Tukesin kaivostarkastuksissa) oleellisia muutoksia.

Laki kaivoslain muuttamisesta (505/2023) on tullut voimaan 1.6.2023. Koska Kalkkimaa-kaivospiiriä koskeva lupamääräysten tarkistamisasia on tullut vireille 3.5.2022 (Dnro: Tukes 6054/10.03.06/2022), ei asiaan sovelleta lakia kaivoslain muuttamisesta (505/2023).

Kaivostoimintaan sovellettavat säännökset

Kaivostoiminnan harjoittajan on toiminnassaan huomioitava, mitä kaivoslain 181 §:n nojalla säädetään.

Kaivosoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan, mitä kaivoslain 6, 17, 18, 97, 101 ja 108-111 §:ssä, 11 ja 13-15 luvussa sekä 171 ja 172 §:ssä säädetään.

Tukesin uudet lupamääräykset ja perustelut

Tämän päätöksen lupamääräyksillä korvataan aiemmin 24.6.2014 ja 14.9.2017 annetut lupamääräykset.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on asian kuuluttamisen jälkeen pyytänyt kaivosyhtiöltä tarkemman selvityksen kaivoslain mukaisen vakuuden suuruuden riittävyyden varmistamiseksi. Yhtiön toimittama lisäselvitys on esitetty liitteessä 2.

Lupamääräys 1

Luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 70, 73, 74, 77, 78 ja 79 §:ssä säädetystä, jos

siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Kaivosyhtiön on ennen Tuppivaaran louhoksen laajentamista haettava tarvittaessa Lapin ELY-keskuksen antamien ohjeiden mukaisesti luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n tarkoittamaa poikkeusta eliölajin suojelua koskevista säännöksistä (suojeltavat eliölajit on esitetty Lapin ELY-keskuksen antamassa lausunnossa, päätöksen liite 3).

Perustelut:

Kaivoslain 52 §:n nojalla kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset toimenpiteistä, joilla varmistetaan, ettei kaivostoiminnassa harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka ettei kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä vaaranneta tai vaikeuteta. Koska kaivoslain 18 §:n nojalla louhinnassa ja hyödyntämisessä ei saa tapahtua kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta, on kaivosyhtiön välttyäkseen rikkomasta kaivoslakia haettava poikkeusta eliölajin suojelua koskevista säännöksistä.

Kaivoslain 3 §:stä johtuu, että kaivosviranomaisen on kaivoslupaa myöntäessään varmistauduttava, ettei suunniteltu toiminta ole kaivospiirillä luonnonsuojelulain (9/2023) säännöksiä vastaista.

Lupamääräys 2

Koska Kalkkimaan kaivospiirin alueelta on tehty havaintoja lukuisista rauhoitetuista ja uhanalaisista kasvilajeista, vaarantuneeksi luokitellusta kasvilajista, äärimmäisen uhanalaisesta ja erityisesti suojeltavasta kasvilajista sekä kansallisessa uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi luokitellusta eläinlajista, on kaivosyhtiön hyvissä ajoin ennen Tuppivaaran louhoksen laajentamista tiedotettava asiasta Lapin ELY-keskusta. Kaivosyhtiön on lisäksi tiedotettava suunnitelmistaan Lapin ELY-keskusta, jottei merkittäville suojelullisesti huomionarvoisten lajien esiintymiskeskittymille aiheutuisi huomattavaa haittaa. Kaivosyhtiön on tiedotettava Lapin ELY-keskusta, jotta tarve luonnonsuojelulain 83 §:n mukaiselle poikkeusluvalla voidaan ELY-keskuksessa määrittää. Tukes viittaa lupamääräykseen 1.

Perustelut:

Kaivoslain 3 §:stä johtuu, että kaivosviranomaisen on kaivoslupaa myöntäessään varmistauduttava, ettei suunniteltu toiminta ole kaivospiirillä luonnonsuojelulain (9/2023) säännöksiä vastaista.

Lupamääräys 3

Kalkkimaan lajialuerajauksen erityisesti suojeltavan lajin suojelualueen (ERA206854) osalta TUKES toteaa, että kaivosyhtiön on tiedotettava Lapin ELY-keskusta hyvissä ajoin, mikäli tälle Kalkkimaan louhoksen alueen käytölle tulisi tarvetta.

Perustelut:

Kaivoslain 3 §:stä johtuu, että kaivosviranomaisen on kaivoslupaa myöntäessään varmistauduttava, ettei suunniteltu toiminta ole kaivospiirillä luonnonsuojelulain (9/2023) säännöksiä vastaista.

Lupamääräys 4

Kaivoslupan haltijan on asetettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 43 000 euron suuruinen vakuus omavelkaisena pankkitakauksena kaivoslain mukaisia kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten.

Määrätty kaivosvakuus on asetettava Tukesille viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

Perustelut:

Kaivosvakuudella katetaan seuraavat kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteet kaivosalueen saattamiseksi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon:

1. Tuppivaaran louhoksen aitaus avolouhoksen eteläpuolella (enintään 350 m * 30 €/m = 10 500 €) ja Kalkkimaan louhoksen aitauksen lisäys louhoksen eteläpuolella (enintään 950 m * 30 €/m = 28 500 €).
Louhosten aitauskustannus on yhteensä 39 000 €.
2. Tuppivaaran ja Kalkkimaan louhoksien yksinkertaisten pumppulinjojen poiston kokonaiskustannus on yhteensä 2000 € (1000 €/louhos).
3. Alueella sijaitsee yksi pääportti sekä kaksi pienempää porttia. Yksi pienempi portti sijaitsee Tuppivaaran louhokseen vievällä tiellä ja yksi Kalkkimaan louhoksen reunan myötäisesti kulkevalla tiellä. Portit sijaitsevat yhtiön omilla mailla eikä niitä täten pureta lopettamisen yhteydessä. Sulkemisen yhteydessä muiden louhoksille vievien teiden käyttö estetään maavallein ja /tai lohkaroin tarvittaessa.

Maavallien/lohkareiden siirtokustannus (louhoksille vievien teiden käytön estäminen) on (konetyö): 500 € / louhos * 2 kpl. Kustannus on yhteensä 1 000 €.

4. Varoituskylttien lisääminen aitoihin ja maavalleihin = 1 000 €

Tuppivaaran louhoksen länsi- ja pohjoispuolella on jo maavalleja (korkeudeltaan noin 4 - 5 m), jotka siirretään etämmälle kohti kaivospiirin rajan ulkorajaa, mikäli suunniteltu louhoksen laajennushanke toteutuu. Länsi- ja pohjoisreunalle rakennetaan myös lisää uusia korkeita maavalleja tarpeen mukaan. Myös Kalkkimaan louhoksen pohjoispuolella on jo korkeita maavalleja. Maavallitilanne käytiin läpi Kalkkimaan kaivostarkastuksen kaivoskierroksen yhteydessä 10.10.2023.

Louhosten aitaustarpeiden määrittelyssä on huomioitu louhoksia ympäröivät luonnonsuojelualueet ja muut luontoarvot. Aitauksia ei lopettamistilanteessa juurikaan voida tehdä lisää louhosten välittömässä läheisyydessä olevista arvokkaista luontoarvoista johtuen, joten sulkemisen yhteydessä kulkureitit suljetaan louhoksiin ja asetetaan lähinnä maavalleja. Aitausta on aiemmin tehty noin 50 metrin matkalle Kalkkimaan louhoksen pohjoispuolelle ja varoituskylttejä on sijoitettu alueelle asianmukaisesti kohtiin. Edellä kuvatut vakuuden määrittämiseen liittyvät yhtiön esitykset käytiin läpi Kalkkimaan kaivostarkastuksen kaivoskierroksen yhteydessä 10.10.2023.

Tehdasalue ja rakennukset (sähkölinja, vesiliittymä yms. infrastruktuuri) sijaitsevat yhtiön omistamilla mailla ja ne jäävät alueelle muuhun toimintaan. Lisäksi on huomattava, että voimassa olevan kaavamääräyksen mukaan Kalkkimaan alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä mainittua lupaa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on varmistanut erikseen vakuuslaskelman laatijalta laskentaperusteet (perustuvat käytettävään työaikaan ja -kustannukseen) ja toteaa niiden olevan selkeät ja hyväksyy ne. Ainut muutos, jonka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on vakuuslaskelmaan tehnyt, koskee aitauskustannusta. Kohonneiden yksikkökustannusten vuoksi, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käyttää aitauksen yksikkökustannuksena vähintään 30 €/m varmistaakseen tällä vakuuden riittävyyden aitauksen osalta.

Kaivoslaki 108 §, 109 §, 110 § ja 181 §

Lupamääräys 5

Kaivosyhtiön on alueen luontoarvojen vuoksi ennen uusien maavallien tai aitauksien rakentamista esitettävä niitä koskevat suunnitelmat Lapin ELY-keskukselle.

Perustelut:

Kaivoslain 3 §:stä johtuu, että kaivosviranomaisen on kaivoslupaa myöntäessään varmistauduttava, ettei suunniteltu toiminta ole kaivospiirillä luonnonsuojelulain (9/2023) säännöksiä vastaista.

Lupamääräys 6

Laki kaivoslain muuttamisesta (505/2023) on tullut voimaan 1.6.2023. Lakimuutoksen johdosta lupamääräykset on tarkistettava voimassa olevien kaivospiirien osalta viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta huomioimalla lupamääräyksissä kaivoslain muutokset.

Kalkkimaan kaivospiirin lupamääräykset tarkistetaan 1.6.2027.

Kaivosyhtiön tulee toimittaa ajan tasalla oleva selvitys kaivoksen lopetus- ja jälkitoimenpiteistä, jotta Tukes voi arvioida ja tarkistaa vakuuden sisällön kattavuuden ja suuruuden riittävyyden. Selvitys tulee toimittaa 1.3.2027 mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki 62 §

Tukesin tiedonanto kaivospiirillä sijaitsevia rakennuksia koskien

Kaivospiirin alueella sijaitsevien rakennusten kunnosta vastaa kiinteistönomistaja. Kaivospiirin haltija vastaa kuitenkin kaivospiirin yleisestä turvallisuudesta.

Lapin ELY-keskuksen lausunto 12.12.2024

SMA Mineral Oy on toimittanut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyynnöstä Lapin ELY-keskuksen lausunnon Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 20.3.2025.

Lausunto:

” ELY-keskus toteaa, että Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (PSAVI) on 27.6.2013 antanut Kalkkimaan kalkkitehdasta ja kaivosta koskevan ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamista koskevan päätöksen nro 61/2013/1. Kalkkimaan kalkkitehtaan ja Kalkkimaan

louhoksen lisäksi lupaan sisältyy myös Tuppivaaran louhos. ELY-keskus toteaa, että Tuppivaaran louhoksen pinta-ala on nykyisin noin 5 hehtaaria ja suunniteltu laajennusosa sijoittuisi nykyisen louhosalueen länsi- ja pohjoispuolelle. ELY-keskus myös toteaa, että voimassa olevan ympäristö- ja vesitalousluvan kertoelmaosassa on määritetty Tuppivaaran louhoksen pituus, pinta-ala ja syvin louhintataso. ELY-keskus huomauttaa, että ympäristö- ja vesitalousluvan hakuprosessin aikana on korostettu, että Tuppivaaran louhosta ei tulla laajentamaan nykyisestä mutta louhiminen kohdistuu alaspäin. Asia on todettu mm. aluehallintoviraston 8.6.2011 tarkastuksesta laatimassa tarkastuspöytäkirjassa. ELY-keskus katsoo, että Tuppivaaran louhoksen laajentaminen olisi merkittävä muutos louhoksen nykyiseen kokoon ja toimintaan nähden ja muuttaisi alueen hydrologiaa louhokseen kertyvien ja pois johdettavien valumavesien lisääntymisenä ja pohjaveden muodostumiseen kohdistuvina muutoksina siinä määrin, että toimintaa laajennuksen jälkeen ei voida pitää nykyisin voimassa olevan ympäristö- ja vesitalousluvan mukaisena. Valumavesien poisjohtaminen voi myös aiheuttaa muutoksia vastaanottavassa vesistössä ja mahdolliset muutoksen pohjaveden laadussa ja pinnantasossa voivat aiheuttaa muutoksia louhoksen ympäristön kasvillisuudelle. Louhoksen laajentaminen aiheuttaisi väistämättä luontodirektiivin nojalla suojeltujen lajien hävittämistä. ELY-keskus muistuttaa, että lupamääräyksen 28 mukaisesti toiminta ei saa heikentää toiminta-alueen lähellä sijaitsevien luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltujen lajien esiintymien elinvoimaisuutta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan riskit ympäristöön kohdistuvien vaikutusten lisääntymiseen kasvaa Tuppivaaran louhoksen suunnitellun laajentamisen vaikutuksesta. Edellä mainitun perusteella ELY-keskus katsoo, että yhtiön suunnittelemat muutokset poikkeavat laitoksen nykyisestä ja ympäristöluvassa nro 61/2013/1 kuvatusta toiminnasta siinä määrin, että yhtiön tulee hakea muuttuvalle toiminnalle ympäristöluvan muutosta ympäristönsuojelulain 527/2014 29 §:n 1 momentin perusteella. ELY-keskus katsoo, että hankkeen jatko suunnittelussa tulee huomioida voimassa olevassa yleiskaavassa erityisesti luonnonsuojelualueelle sekä suojellun, uhanalaisen tai silmälläpidettävän lajin esiintymisalueelle annetut kaavamääräykset ja varmistaa, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. ELY-keskus toteaa, että ympäristöluvan hakumenettelyssä tarvittavien selvitysten perusteella on mahdollista arvioida mm. ne lajiesiintymät, joiden kohdalla tarvitaan luonnonsuojelulain mukaista poikkeamismenettelyä. ELY-keskus lisäksi toteaa, että ympäristöluvan muutosta ja suojelua koskevista säännöksistä poikkeamista koskevat hakumenettelyt voivat olla vireillä samanaikaisesti.”

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toteaa, että yhtiön tulee ottaa huomioon Lapin ELY-keskuksen lausunnossa esitetty suunnitellensa toimintojen laajentamista Tuppivaaran louhoksessa.

Asian käsittely

Asiasta tiedottaminen, lausuntopyynnöt ja asianosaisten kuuleminen

Tukes on antanut asian tiedoksi julkisella kuulutuksella Tukesin verkkosivuilla osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/yleiset-ja-yksityiset-edut-kaivostoiminta>. Asia on kuulutettu 13.6.2022 ja asiakirjat ovat olleet nähtävillä 31.8.2022 saakka. Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Tornion kaupungin yleisessä tietoverkossa.

Asiasta on lähetetty lausuntopyynnöt 13.6.2022 Tornion kaupungille, Lapin ELY-keskukselle ja Lapin liitolle.

Lausunnot sekä muistutukset ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 31.8.2022.

Kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettu myös Lapin Kansa -lehdessä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyynnöstä järjestettiin Lapin ELY-keskuksen lausunnonantajien (lausunto 2.9.2022) ja tämän päätöksen esittelijän kesken teams-palaveri 6.2.2025, jossa käytiin läpi Lapin ELY-keskuksen lausuntoa ja alueen suojelualueita.

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivosyhtiön selitys

LAUSUNNOT

Kuulutuksen johdosta lausunnon ovat antaneet Lapin ELY-keskus, Lapin liitto ja Metsähallitus. Lausunnot on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 3.

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

Kuulutuksen johdosta ei jätetty muistutuksia eikä mielipiteitä.

HAKIJAN SELITYS

Tukes on pyytänyt kaivosyhtiöltä kaivoslain 42 §:n mukaisen selityksen annettujen lausuntojen johdosta. Selitys on esitetty liitteessä 3.

Tukesin vastaus lausunnoissa esitettyyn

Päätöksessä on kaivoslain 56 §:n mukaisesti otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lapin ELY-keskuksen lausunto 2.9.2022 ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyynnöstä saatu lausunnon täsmennys 13.2.2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toteaa seuraavaa:

”Lapin ELY-keskus huomauttaa, että Kalkkimaan kaivospiirin alueella sijaitsevan Tuppivaaran louhoksen laajentaminen selvityksessä esitetyn louhintasuunnitelman mukaisesti vaarantaa voimassa olevan ympäristölupapäätöksen nro 61/2013/1 lupamääräyksen 28 noudattamista. Tämä tulee huomioida louhintaa koskevan toteutuksen suunnittelussa. Lupamääräyksen 28 mukaisesti ”Toiminta ei saa heikentää toiminta-alueen lähellä sijaitsevien luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltujen lajien esiintymien elinvoimaisuutta...”

TUKES toteaa, että Kalkkimaan kaivospiiritoimitus on valmistunut 19.9.1984 ja kaivosoikeus on alkanut 30.11.1984 annetulla kaivoskirjalla 2763/1a. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto muistuttaa, että kaivospiirioikeuden johdosta Kalkkimaan kaivospiirin toimintaan sovelletaan kaivoslain 2011 nojalla, mitä kaivoslain 2011 6, 17, 18, 97, 101 ja 108–111 §:ssä, 11 ja 13–15 luvussa sekä 171 ja 172 §:ssä säädetään. Kaivostoiminnassa on huomioitava, ettei kaivoslain 18 §:n nojalla louhinnassa ja hyödyntämisessä saa tapahtua kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta. Kaivosviranomaisen on lisäksi kaivoslain 52 §:n nojalla annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset tarvittaessa toimenpiteistä, ettei kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä vaaranneta tai vaikeuteta.

Edellä esitetyn perusteella TUKES toteaa, että kaivosyhtiöllä on kaivosoikeus Tuppivaaran louhoksenkin osalta ja kaivosyhtiön tulee noudattaa kaivoslakia. Ympäristölupapäätöksen nro 61/2013/1 lupamääräyksen 28 johdosta on tässä päätöksessä annettu lupamääräykset 1 ja 2.

Kalkkimaan kaivospiirin alueelle sijoittuvat Haaralahden ja Hastin yksityismaiden luonnonsuojelualueet (YSA206960, YSA206959) sekä Kalkkimaan lajialuerajauksen erityisesti suojeltavan lajin suojelualue (ERA206854).

TUKES toteaa luonnonsuojelualueiden ja Kalkkimaan lajialuerajauksen osalta seuraavaa:

LAPIN ELY-keskuksen päätös Haaralahden luonnonsuojelualueesta 29.11.2011:

”Rauhoitettu alue kuuluu alueella sijaitsevaan kaivospiiriin. Kaivostoimitus on rekisteröity 12.12.1984. Tällä rauhoituspäätöksellä ei rajoiteta alueen kaivospiirin haltijan oikeuksia kaivostoimintaan.”

LAPIN ELY-keskuksen päätös Hastin luonnonsuojelualueesta 12.10.2010:

”Rauhoitettu alue kuuluu alueella sijaitsevaan kaivospiiriin. Kaivostoimitus on rekisteröity 12.12.1984. Tällä rauhoituspäätöksellä ei rajoiteta alueen kaivospiirin haltijan oikeuksia kaivostoimintaan.”

Kalkkimaan lajialuerajauksen erityisesti suojeltavan lajin suojelualueen (ERA206854) osalta TUKES toteaa, ettei alueelle ole suunniteltu kaivostoimintoja. TUKES viittaa lupamääräykseen 3.

Kalkkimaan lehtojen suojeluohjelma-alueen osalta Lapin ELY-keskus ilmoitti 13.2.2025, että säädöskohteiden suojelu on ollut tarkoitus viedä loppuun jo noin 5 vuotta sitten, mutta lehtojensuojeluohjelma-alueen eteneminen on pysähtynyt.

Kaivostoiminnassa on huomioitava, ettei kaivoslain 18 §:n nojalla louhinnassa ja hyödyntämisessä saa tapahtua kaivosmineraalien ilmeistä tuhausta. Kaivosviranomaisen on lisäksi kaivoslain 52 §:n nojalla annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset tarvittaessa toimenpiteistä, ettei kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä vaaranneta tai vaikeuteta. Lehtojen suojeluohjelma-alueen osalta TUKES toteaa näin ollen, että suojeluohjelma ei voi ulottua Kalkkimaan kaivospiirin alueelle tai jos ulottuu, niin rauhoituspäätöksellä ei saa rajoittaa alueen kaivospiirin haltijan oikeuksia kaivostoimintaan. Alue on kaivostoimintojen aluetta kaivospiirioikeuden nojalla.

Lapin ELY-keskuksen lausunnossa on todettu:

”Kalkkimaan kaivospiirin läheisyyteen, lähimmillään noin 80 metrin etäisyydelle sijoittuu Kusaiskorven, Palojängän, Alkumaan ja Isokummun jänkän Natura-alue (FI1301903), joka on sisällytetty Natura 2000-verkostoon luontodirektiivin mukaisena alueena. Tällöin alueen suojelun perusteena ovat tietolomakkeessa mainitut luontodirektiivin liitteen I luontotyytit ja liitteen II lajit. Kaivostoiminta ei saa yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikentää alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.”

TUKES toteaa, että Natura-alue sijaitsee lähimmillään lähes yhden kilometrin päässä Tuppivaaran louhosalueesta ja ettei nykyinenkään toiminta ole heikentänyt Natura-alueen luonnonarvoja. TUKES myös

huomauttaa, ettei Lapin ELY-keskus ole lausunnossaan todennut kaivostoiminnan heikentävän merkittävästi Natura-alueen luonnonarvoja.

Lapin ELY-keskus on todennut lausunnossaan:

- *"Kalkkimaan kaivospiirin alueelta on tehty lukuisia havaintoja rauhoitetuista ja uhanalaisista kasvilajeista. Kaivospiirin alueella on runsaasti havaintoja kahdesta sensitiiviseksi luokitellusta lajista. Lisäksi kaivospiirin alueelta on havaintoja vaarantuneeksi luokitellusta lettorikosta (*Saxifraga hirculus*, VU) ja äärimmäisen uhanalaisesta ja erityisesti suojeltavasta perämerenketomaruna (*Artemisia campestris* subsp. *bottnica*, CR).*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 mainituilla perusteilla (luonnonsuojelulaki 49 § 3 mom.).

- *Kalkkimaan kaivospiirin alueelta on havaintoja lisäksi rauhoitetuista kasvilajeista.*

Luonnonsuojelulain 48 §:n mom. 2 mukaan alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 42 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, mikäli lajin suojelun taso säilyy suotuisana. Kaivospiirin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista varten esitetyissä asiakirjoissa louhintasuunnitelman mukainen toiminta tulisi hävittämään rauhoitettujen lajien esiintymiä.

- *Kalkkimaan kaivospiirin alueelta on tehty havaintoja luhtakultasiivestä. Luhtakultasiipi on luokiteltu uusimmassa kansallisessa uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi (EN).*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 mainituilla perusteilla (luonnonsuojelulaki 49 § 3 mom.).

- *Kalkkimaan kaivospiirin alueelta on tehty havaintoja lukuisista uhanalaisista ja muista suojelullisesti huomionarvoisista lajeista. Lapin ELY-keskus muistuttaa, että merkittävät suojelullisesti huomionarvoisten lajien esiintymäkeskittymät voivat lukeutua kaivoslain (621/2011) tarkoittamaan yleisen edun käsitteeseen, johon ei saa aiheuttaa huomattavaa haittaa."*

TUKES toteaa, että lausunnossa esitettyjen poikkeuslupahakemusten osalta on viitattu kumottuun luonnonsuojelulakiin, joten poikkeusluvut tulee

hakea luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla. TUKES viittaa näiltä osin lupamääräyksiin 1 ja 2.

Lapin ELY-keskus on todennut lausunnossaan:

- ” *Kalkkimaan tehdasalue ja sinne johtava tie on osoitettu kaavassa paikallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (sk/p). Merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä mainittua lupaa.*”

TUKES toteaa, että yhtiö on tietoinen kaavamääräyksestä ja huomioi sen toiminnassaan. TUKES toteaa lisäksi, ettei rakennuksien purkamiseksi ole määrätty kaivoslain mukaista vakuutta.

Lapin ELY-keskus on todennut lausunnossaan:

- *Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ympäristölupapäätösten nojalla annetut vakuudet eivät kata alueella mahdollisesti olevien pilaantuneiden maiden selvittämistä ja kunnostamista, kemikaalijätteiden ja muiden vaarallisten jätteiden asianmukaista käsittelyä, alueelle sijoitettujen rakennusten purkamista, poistamista ja siitä aiheutuvien jätteiden käsittelyä tai näiden alueen siistimistä ja maisemointia.*”

TUKES huomauttaa, ettei kaivoslain mukainen vakuus kata muun lainsäädännön nojalla annetuista määräyksistä aiheutuvia kustannuksia. Ympäristöviranomaisen määrää erikseen ympäristölainsäädännön nojalla erillisen ympäristövakuuden. Tarvittavat määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, jälkihoidosta ja ympäristönsuojelulain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavasta vakuudesta annetaan vesitalous- ja ympäristöluvassa (Muu päätös 6029/2017, KHO). Kaivosviranomaisen määrää kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteiden varmistamiseksi tarvittavan vakuuden suuruuden kaivoslain nojalla ja viittaa annettuun lupamääräykseen 4.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pyytää huomioimaan, että vakuuden suuruutta arvioidaan ja täsmennetään koko hankkeen elinkaaren ajan määrättyjen lupamääräysten tarkistusvälien mukaisesti.

Lapin liiton lausunto 11.8.2022

TUKES toteaa lausunnon selventävän kaavatilannetta.

Metsähallituksen lausunto 2.9.2022

” Kaivoslain mukaisessa luvassa ei vielä ole annettu 52.3 §:n 9-kohdan yleistä etua turvaavia lupamääräyksiä. Kaivoslain esitöiden (HE 273/2009) mukaan yleinen etu voi koskea muun muassa luontoarvoja ja liittyä haitallisiin ympäristövaikutuksiin ja niiden torjumiseen. Luvassa annettavilla määräyksillä tulisi pyrkiä vähentämään ja rajoittamaan toiminnasta aiheutuvia haittoja yleiselle ja yksityiselle edulle. Metsähallituksen näkemyksen mukaan yleisenä etuna tulisi tarkastella ainakin luonnonsuojelulla rauhoitettuja ja luontodirektiivin IV liitteen lajeja sekä luonnonsuojeluarvojen turvaamista perustettavalla luonnonsuojelualueella.”

TUKES viittaa tämän päätöksen lupamääräyksiin ja Lapin ELY-keskukselle antamaan vastaukseen.

Metsähallituksen lausunnon mukaan:

” Valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva kohde Kalkkimaan lehdot (LHO120430) sijaitsee pääsääntöisesti kaivospiirin alueella. Lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva alue tullaan valtion maiden osalta perustamaan luonnonsuojelulain (1096/1996, LSL) 17 §:n mukaiseksi muuksi luonnonsuojelualueeksi (Kalkkimaan LSA) Länsi-Lapin luonnonsuojelualueita koskevan säädösvalmistelun yhteydessä. Perustettavan luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset tulevat olemaan LSL 13-15 §:ien mukaiset ja kieltävät muun muassa maaperään kajoamisen.”

TUKES toteaa asiasta seuraavaa:

Kalkkimaan lehtojen suojeluohjelma-alueen osalta Lapin ELY-keskus ilmoitti 13.2.2025, että säädöskohteiden suojelu on ollut tarkoitus viedä loppuun jo noin 5 vuotta sitten, mutta lehtojensuojeluohjelma-alueen eteneminen on pysähtynyt.

Kaivostoiminnassa on huomioitava, ettei kaivoslain 18 §:n nojalla louhinnassa ja hyödyntämisessä saa tapahtua kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta. Kaivosviranomaisen on lisäksi kaivoslain 52 §:n nojalla annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset tarvittaessa toimenpiteistä, ettei kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä vaaranneta tai vaikeuteta. Lehtojen suojeluohjelma-alueen osalta TUKES toteaa näin ollen, että suojeluohjelma ei voi ulottua Kalkkimaan kaivospiirin alueelle tai jos ulottuu, niin rauhoituspäätöksellä ei saa rajoittaa alueen kaivospiirin

haltijan oikeuksia kaivostoimintaan. Alue on kaivostoimintojen aluetta kaivospiirioikeuden nojalla.

Metsähallitus lausunnossa on lisäksi todettu seuraavaa:

” Metsähallitus esittää, että kaivosluvassa annettavalla määräyksellä kielletäisiin lumettoman ajan maastoliikenne luonnonsuojelualueeksi perustettavalla valtion hallinnassa olevalla alueella. Perusteena tälle rajoitukselle ovat alueen edellä kuvatut merkittävät lajistoarvot. Lisäksi Metsähallitus kiinnittää kaivosviranomaisen huomion siihen tosiseikkaan, että Tukesin 14.9.2017 antaman päätöksen jälkeen korkeimman hallinto-oikeuden (KHO 22.11.2017 t. 6029) ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden (1.4.2020 päätös 10/0118/1) ratkaisuissa on annettu sellaisia kaivoslain mukaisia lupamääräyksiä ja niiden perustelua koskevia oikeusohjeita, jotka tulisi huomioida myös Kalkkimaan kaivospiiriä koskevassa ratkaisussa.”

TUKES toteaa, että nyt käsittelyssä olevien lupamääräysten tarkistaminen ei ulotu kaivospiirin ulkopuolisille alueille. TUKES katsoo muutoinkin, ettei lupamääräyksiä voi eikä ole tarpeenkaan antaa alueille, joita ei vielä ole perustettu.

TUKES pyytää huomioimaan, että lupamääräyksiä arvioidaan ja täsmennetään koko hankkeen elinkaaren ajan määrättyjen lupamääräysten tarkistusvälien mukaisesti.

TUKES huomauttaa lopuksi, että kaivosluvan lupamääräyksissä huomioidaan ja sovelletaan hallinto-oikeuksien ja KHO:n kaivoslupia koskevat oikeudelliset arviot ja ratkaisut.

TUKES toteaa, ettei kuulemisessa saatujen lausuntojen osalta ole tarvetta varata tilaisuutta kaivoslain 42 §:n mukaisen vastaselityksen antamiseen.

Tukesin tiedonanto lupamääräysten seuraavaa tarkistamista koskien

Kalkkimaan kaivospiiriä koskevat yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset on annettava ja vakuus tarkistettava kaivoslain muuttamista koskevan lain (505/2023) mukaisesti viimeistään viiden vuoden kuluessa kyseisen lain tultua voimaan (505/2023 tullut voimaan 1.6.2023). Tarkistusajankohta on otettu huomioon lupamääräyksessä 6. Kaivoslain muuttamista koskevassa laissa säädetään aiempaa tarkemmin mm. maisemallisten sekä muille elinkeinoille tai lähiasutukselle aiheutuvien haittojen vähentämisestä. Lisäksi vakuusmäärää arvioitaessa on otettava huomioon kaivoslain 150 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut korjaavat toimenpiteet (yleisen turvallisuuden edellyttämistä rakenteista esimerkiksi

aitaukset) vähintään 30 vuoden ajalta, ellei kaivosluvan haltija osoita muuta riittäväksi.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella Tukesin verkkosivuilla. Kaivoslaki 57 §

Lupapäätös toimitetaan päätöksenantopäivänä SMA Mineral Oy:lle, Tornion kaupungille, Lapin ELY-keskukselle, Lapin liitolle ja Metsähallitukselle. Jäljennös lupapäätöksestä toimitetaan Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Tieto päätöksen antamisesta lähetetään kirjeitse tai sähköisesti 40 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille.

Lupapäätöksen julkisesta kuulutuksesta tiedotetaan Tornion kaupungin yleisessä tietoverkossa. Kuulutuksen julkaisemisesta ilmoitetaan myös Lapin Kansa -lehdessä.
Kaivoslaki 58 §

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista annetun asetuksen (1283/2021) mukaisesti 2 900 € + 5 h * 104 €/h. Lasku toimitetaan erikseen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Tukesin päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
Kaivoslaki 162 §

Liitteessä 4 olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Luonnonsuojelulaki (9/2023)

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista vuosina 2022–2024 (1283/2021)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Ossi Leinonen puh. 029 5052 205

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt johtava asiantuntija Ossi Leinonen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa.

Liitteet

1. Kaivospiirin kartta
2. Kaivosyhtiön lisäselvitys 23.12.2022
3. Annetut lausunnot ja kaivosyhtiön selitys
4. Valitusosoitus